

S OBJE STRANE REŠETKE: ŠTO DUGUJEMO DJECI ČIJI SU RODITELJI U ZATVORU?

Maja Gabelica Šupljika i Višnja Biti (2021.), Zagreb: Pravobranitelj za djecu.

Ovaj iznimno zanimljiv i poticajan tekst sastoji se od 6 cjelina. U prvom, uvodnom dijelu, pravobraniteljica za djecu, Helenca Pirnat Dragičević, Liz Ayre, predsjednica paneuropske organizacije Children of Prisoners Europe – COPE, te urednice knjige Maja Gabelica Šupljika i Višnja Biti, opisuju kontinuirano i posvećeno djelovanje Ureda pravobraniteljice za djecu od 2006. godine do današnjih dana, u promicanju svijesti i stvaranju uvjeta za ostvarivanje prava jedne od najranjivijih skupina djece, djece čiji su roditelji u zatvoru. U drugom dijelu knjige »Pod povećalom« objedinjeno je osam autorskih tekstovi ili/i razgovora sa stručnjacima o psihološkim potrebama djece čiji su roditelji u sukobu sa zakonom i postupanja u praksi koja mogu osigurati ostvarivanje načela najboljeg interesa djeteta u ovakvim vrlo specifičnim i složenim situacijama. Posebna vrijednost ovog poglavlja je opis stručnih postupanja, postupaka i procedura pojedinih službi u našem kontekstu te osvrt na suglasja ili odstupanja naše prakse u odnosu na neke inozemne podatke, standarde i primjere dobre prakse.

U trećem dijelu »Iza rešetaka« kroz iskustva sadašnjih i bivših djelatnika zatvorskih institucija i njihovih vanjskih suradnika slikovito se opisuju pozitivne promjene u zatvorskom sustavu. Kroz osam inspirativnih tekstova opisuje se na koje se sve načine podržavaju i roditelji koji su u zatvoru da održe po djecu svrsishodne kontakte. Peti dio »Izvan okvira« posvećen je iskustvima, poteškoćama i izazovima razvoja novih pristupa i djelovanja organizacija civilnog društva u ovom području. Svaki od 10 priloga u ovom dijelu knjige je poticaj za daljnju i bolju brigu za potrebe djece čiji su roditelji u zatvoru. Pri tome se naglašava značaj suradnje nacionalnih organizacija civilnog društva i međunarodnih organizacija kao što je UNICEF s Ministarstvom pravosuđa u osiguravanju kontinuirane podrške djeci čiji su roditelji u zatvoru. Šesto poglavlje »Iz priče u priču« objedinjava devet dirljivih i toplih crtice iz »s obje strane rešetke« – roditelja, sad već odrasle djece čiji su roditelji bili u zatvoru, stručnjaka. Ove razgovore je majstorski vodila Višnja Biti koja je uspjela kroz njihove neposredne, neformalne i emocionalne iskaze približiti stvarni život i djece i njihovih roditelja u zatvoru koji je pun boli, tuge, ali i nade i očekivanja da je moguće bolje. U posljednjem dijelu, koji predstavlja svojevrsni epilog i odgovor na pitanje iz

podnaslova knjige »Što dugujemo djeci čiji su roditelji u zatvoru?« zacrtani su daljnji pravci djelovanja u zaštiti ove ranjive i slabo vidljive skupine djece.

U knjizi se kroz sva poglavlja provlači poruka da treba brinuti o potrebama djece čiji su roditelji u zatvor, a roditeljima pomoći kako da budu bolji roditelji u ovako specifičnim okolnostima. Ova knjiga nudi niz sjajnih primjera dobre prakse kako to učiniti pri čemu bih ovom prigodom istaknula čitateljski program udruge RODA koji se može primijeniti u svim situacijama online roditeljstva.

Iako se u knjizi dosljedno i opravdano naglašava značaj održavanje odnosa roditelj-dijete, vrlo jasno se navodi da se taj odnos treba njegovati samo onda kad to nije u suprotnosti s djetetovim interesom. Pod tim vidom, šalje se vrlo jasna poruka da je uvijek potrebno voditi računa o najboljem interesu djeteta i o tome da ga stručnjaci trebaju u ovakvim specifičnim životnim okolnostima procijeniti vrlo pažljivo. Dakle, ukoliko je roditelj u zatvoru, npr. zbog zlostavljanja drugog roditelja i/ili djeteta, sve preporuke stručnjaka u pružanju podrške tom djetetu trebaju biti vođene djetetovim pravom na zaštitu.

Ovaj tekst posvećen je jednoj od najranjivijih i najmanje vidljivih skupina djece u Hrvatskoj, a to su djeca roditelji na odsluženju zatvorske kazne. U posljednjih 15 godina u Hrvatskoj su napravljeni značajni pomaci u osiguravanju prava djece da ostvare svoj kontakt s roditeljem koji je na odsluženju zatvorske kazne, vodeći računa o najboljem interesu djeteta. Kao što je pokazao ovaj tekst, to se odnosi kako na uređivanje i opremanje prostora koji su prilagođeni za boravak djece te općenito prilagođavanje zatvorskog sustava potrebama djece, tako i na različite kreativne i konstruktivne programe koji olakšavaju i roditeljima i djeci da ostvare i održe kvalitetan kontakt. Ipak, kako pokazuje završni dio knjige, postoji još uvijek veliki prostor u unapređenju rada, pogotovo u razdoblju kada je epidemija korona virusa otvorila neke nove teme o kvaliteti i čestini kontakata, odnosno posjeta na daljinu.

U cjelini, ključna obilježja ove značajne knjige su (1) raznoliki i impresivan broj sudionika koji su omogućili da se prava i potrebe djece čiji su roditelji u zatvoru sagleda iz različitih perspektiva i (2) kreativno objedinjavanje različitih formi autorskog rukopisa – od vrhunskih stručnih članaka, osobnih zapisa životnih priča, intervjua, sjajnih opisa primjera dobre prakse – što zajedno čini sadržajno bogat i poticajan mozaik, koji bi trebao pročitati svatko tko radi s djecom, svatko tko živi s djecom i svatko tko voli djecu.

Priredila: Marina Ajduković